

Великобритании, части Исландии и полностью - Скандинавии.

Работы ведущих ученых-ариеведов Шилова Ю.А., Свиридова А. А., Здановича Г.Б., Янкина Ю.Г., Гуревича Г.С., Кандыбы В., Платова А., Шемшука В.А., А и В. Сторожевых и многих других - подтверждают приведенные выводы.

Российские, британские и американские учёные в последние годы установили прямую связь длины цепочки ДНК (и особенно её «хвостиков» - теломеров) с продолжительностью жизни человека. Исследования учёных России, в частности, П.П. Гаряева и других, показали, что длина цепочки ДНК, в свою очередь, напрямую связана с длиной алфавита, преимущественно используемого данным человеком, а её качество (проявленные и непроявленные в жизни человека индивидуальные и общественные характеристики, особенности) – определяется мерой отличия используемого человеком алфавита от русско-украинско-белорусского алфавита.

Выводы:

1. Генокод человека и обобщённый – всех людей совместно с обобщёнными генокодами минералов, растений, животных, первоэлементов, Природы, планет, галактик, Вселенной или Универсума (Мироздания) – и есть Код Создания Жизни. Физически генокод человека выражается языком, который является территориальной модуляцией общего Языка Мироздания, и понятен всей Природе и каждому человеку. Это Язык Создателя. И это значит, что мы говорим, на одном языке с Создателем, хотя и по-разному.

Язык человека, минерала, животного, растения, Природы, планеты, звёздной системы, галактики, Вселенной - является частицей (частью) Языка Создателя.

2. Все пространства, потоки и состояния языка человека обладают всеми качествами пространств, потоков и состояний Языка Создателя, без ограничений.

3. Каждое слово, произнесённое вслух или мысленно, может изменить и меняет генную структуру не только человека, а любого объекта, процесса, события и состояния вокруг него в радиусе слышимости звука и вторичных вибраций.

Созидательными, жизнеутверждающими, добрыми словами человек гармонизирует и улучшает Мир, а если наоборот – разрушает его. Облекая слова и понятия в изделия и технику, человек делает то же опосредованно.

4. Все названия предметов, объектов, явлений, процессов, событий, состояний, понятий и любые другие являются их генокодами (то же на всех языках образует обобщённый генокод), в основном в сокращённом виде (в виде информационной свёртки), т.е. мы говорим не просто генными словами и фразами, а генными аббревиатурами.

5. Язык, Речь, Сознание, Сердце, Душа, Воля, Творчество, Радость и Счастье, Чувства и Ощущения, Любовь, Доброта, Красота, Вера, Гармония – Основы Мироздания, самые древние Слова Мира, каждое соответствует пространственно-временному измерению и одному из состояний Мироздания (МЗ), без их отображений и постоянного употребления Мир может исчезнуть.

6. Учитывая, принимая и осознавая вышеизложенное, мы приближаемся к пониманию истинной сути Жизни и наследственности всего нашего Мира в целом и каждой его части и частички в отдельности. Это же даёт нам понимание древнейшего ведического и современных русского, украинского и белорусского языков как живой и одухотворённой, многоплановой, многоуровневой и многомерной информационной системы, которая составляет основу нашей Жизни, которую мы используем ежедневно и ежемоментно в речи и в мыслях.

1. *Гриневич Г.С.* Вначале было слово / Г. С. Гриневич. – М., 1997. – С. 3-4. 2. *Дуновский С. А., Пушкарёв Ю.В.* Пора / С.А.Дуновский, Ю.В.Пушкарёв // Национальная безопасность и геополитика России. – 2000. – №8-9. 3. *Дуновский С. А.* Пси-энергетические потенциалы цивилизаций. Материалы СИАЦ/ С.А. Дуновский// Национальная безопасность и геополитика России. – 2000. – №1. – С. 104. 4. *Пушкарёв Ю.В.* Концепция «СЛОВО» / Ю.В.Пушкарёв // Национальная безопасность и геополитика России. – 2000. – №1. – С. 80. 5. *Касьянов А.А.* Дух нации / А.А.Касьянов. – М., 1999. – 86 с. 6. *Шемшук В. А.* Когда люди были богами / В.А. Шемшук. – М., 2000 – 91 с. 7. *Юзвшин И. И.* Основы информациологии / И.И. Юзвшин. – М.: Информациология, 2000 – 249 с.

Михайло Цюрупа

Мовна картина світу як фактор культури вербального спілкування особистості

Стаття присвячена аналізу впливу ментальності особистості на створення нею світоглядної картини світу, зокрема мовної картини світу, як носія „історичної пам'яті” народу та фактора культури спілкування.

The article deals with the problem of influence of mentality of a person on the world's picture, language picture of the world, as a container of people's historical memory and the factor of culture verbal communication

Історико-філософський аналіз проблем ментальності та на її основі культури спілкування дає підстави стверджувати, що світогляд, світобачення, цілісна картина світу, яка створюється на їх основі, здавна знаходяться у центрі філософських рефлексій. У вітчизняній літературі з філософії, психології, психолінгвістики (роботи Р. Арцишевського, Є. Андроса, Н. Громової, М. Поповича, А. Яценко, В. Шинкарука,) увага дослідників зосереджувалась на типах, формах, змінах змісту світогляду, його мовному закріпленню, тоді як наше завдання полягає у знаходженні способів закріплення світоглядних орієнтирів людини через мистецтво, мову, культуру, філософію і т.д.

Дослідники первісної культури (Є. Тайлор, Ф. Клікс) відзначали, що перші примітивні способи закріплення світоглядних орієнтирів культури спілкування пов'язувались з мистецтвом, ритуалами, безпосередніми проявами життєвих потреб [7, с.279; 14, с. 56]. Нерозвинена писемність, відсутність мовних конструктивів передачі картини світу прийали саме такому способу її закріплення - через грандіозні споруди, мистецтво, одяг і зброю, традиції та ритуали. Ми вважаємо, що величні загадкові кам'яні споруди типу Стоунхеджа або кам'яні скульптури майя і ацтеків («кам'яні баби» древнього походження знайдені поблизу Мелітополя в Україні) символізували «нарідні камені» світоглядного значення. У цьому аспекті будуть зрозумілими неадекватні зображення людей та загадкових геометричних фігур, якщо виражати світ очима первісної спільноти.

Предметний та духовний світ, який оточує людину впродовж життя, неодмінно знаходить своє відображення у її свідомості, де в свою чергу, створено систему значень, надалі «надається їм життя». Поняття (концепти) та інші духовні утворення, крім внутрішнього образного змісту, мають і зовнішнє вербальне оформлення та представлення у культурі. Одним з перших філософів, який звернув увагу на те, що картина світу викривляється неправильним вжиттям слів, був за ствердженням В. Віндельбанда, Ємпедокл [3, с. 76-77]. Оскільки слова позначають поняття і викликають уявлення про предмети і явища навколишнього світу, внутрішнього та зовнішнього для особистості, він представлений безперервною течією мінливих уявлень, що потребують певної організації та структуралізації в нашій свідомості за допомогою мовних засобів. Ті, у свою чергу, показують плин, течію світу, принаймні мінливість, а не загибель.

Нагадаємо, що у Біблії мовні імена біблейських героїв також відображають зміну їх статусу, стану, місця у світі: так *Аврам* – «високий і сильний батько» стає *Авраамом* – «батьком багатьох». У Заповіті Бога з Авраамом вказано : «І вчиню я тебе дуже-дуже плідним, щоб вийшли з тебе народи, і царі з тебе вийдуть» [1; 17, с. 5]. Відповідно дружина *Сара* стає *Саррою* –

«вельможною, княжною». Натомість у Священному Корані приділена увага не мовному значенню імен, а мові одкровення. Вважається, що Пророк Мухаммад при передачі правовірним текстів Корану намагався використовувати не рідний діалект одного міста, а мову піднесену, загальну для культури та бедуїнської поезії [9, 676]. Її звикли слухати на урочистостях та ярмарках різні племена. Коран він закріпив єдину літературну мову всього мусульманського світу, вона не розпалась на різні мови, як романська мова. Тепер ми розуміємо, чому створені та існуючи впродовж сотень років такі конструкти, як «мусульманська правова доктрина», «арабська поезія» відображають єдину для багатьох народів картину світу. Цілісність мовного світу арабів легко корелюється з духовною, культурною, релігійно-побутовою єдністю мусульманських народів, про що нагадали нам революційні події арабської весни.

Знаний фахівець культури арабського Сходу Юрій Тинянов у творі «Смерть Вазир-Мухтара» стверджував, що арабська поезія завжди використовувала зовсім інші, ніж у європейців мовні конструкти для передачі картини світу – не прямі вказівки на предмет, а предикати, характеристики [15, с. 47], що, на наш погляд, є віддзеркаленням особливого світу вільної особистості, замріяного мандрівника, кочівника-воєяка. Так, Ф. Клікс пише, що згідно правилам архаїчного мислення бедуїн міг коня вважати живим втіленням свого дяді Бен Шалаха, тому кінь, як символ для бедуїна, є дещо унікальне, не повторне [7, с. 279].

В епоху античності числа Піфагора і Платона мають більше «мовне» значення для відображення гармонії та всесвітнього порядку, ніж імена, слова, навіть більше, ніж поезії. Можливо не випадково Платон, як поет, не став визнаним у світі культури Афін. Світ античності постає гармонією чисел, у останніх явно виражені закономірності, переходи з нижчого та вищій рівень тощо. У згаданого нами Ємпедокла мовні засоби передають не зовсім зрозумілу для його сучасників картину світу мислителя, поета і чародія, де ненависть та дружба важать більш, ніж інші первоначала [19, с.29]. Платон, як невизнаний поет, іронізуючи, називав Ємпедокла «зніженою сицилійською музою», його гносеологічні розвідки «трагічними». [19, с. 24]. Не безпідставно вважають, що у того (як і у Сократа) поєднані філософія, життєдіяльність, світобачення та мовні засоби їх вираження. Трагічна картину світу, створена ним самим, логічно завершується самогубним вчинком, а терміни «душеводні сили, світові сили» залишились загадкою для нас.

Слід взяти до уваги при аналізі вербальної культури спілкування «напрочуд дивну міцність» та усталеність мовних конструктивів, яку спеціально примітив Є. Тайлор [14, с. 50]. Вона, за його ствердженням, дає можливість знаходити

«зв'язок цивілізацій». Ми додамо, що через «транзитивну Україну» впродовж всієї історії пройшло більш ніж 140 різних народів і етносів, що не привело до зміни базових підвалин української мови, які виражають світобачення українського народу.

Уявлення про світ кожної окремої особистості завжди опосередковані лінгвокультурологічними особливостями її існування та життєдіяльності в суспільстві, з чого можна зробити висновок, що кожна спільнота – народ, нація, соціальна група мають власні колективні уявлення про світ, які суттєво впливають на уявлення кожного індивіда. Отже слова, що викликають ці уявлення, несуть на собі відбиток культурного досвіду цілого народу, особливо це стосується так званих «культуро специфічних» слів. Наявність не переданих для інших мов арабських слів, таких як «халіфат», «джаммахирия» у політичній сфері, або французької «будуар» у інтимно-буденній сфері демонструють замкненість культурного світу. Перший та другий приклади обрані нами не випадково – намагання країн західної демократії нав'язати свої демократичні цінності наштовхуються на мовно-світоглядні перешкоди – арабською не перекладається «демократія» за ствердженням професора Addae Yeboah [20, с. 243], а з приводу не можливості передати англійською тонкощі смислу французького слова «будуар» іронізував англійський письменник Грехем Грін у романі «Комедіанти».

Таким чином, мова слугує засобом формування, зберігання і відбиття всієї системи понять і уявлень про світ даного народу, які склались впродовж пізнання оточуючої об'єктивної та суб'єктивної реальності та побудови світоглядної картини світу.

Отже, можна сказати, що мова, опосередковуючи предметний світ, створює його своєрідний ідеальний образ – картину світу. Але, оскільки людство користується багатьма мовами, а кожна мова формує окрему картину світу – мовну картину світу, то можна припустити існування багатьох його картин, певної соціокультурної множини, де відбувається культурна комунікація.

Вперше уявлення про мову як вираз картини світу узагальнив і систематизував В. фон Гумбольдт. Він вважав, що кожна людина, вивчаючи нову мову, вносить в неї певну частину свого розуміння світу, тобто свою лінгвістичну модель, при тому іноземна мова є іншим образом світу, а не іншим варіантом одного й того ж образу. Це приводить до того, що «чужі», не зрозумілі одному народу мови виступають конкретизацією значних культурних відмінностей.

Багато з вчених (Ф. Де Сосюр, Е. Сепір, Б. Уорф, Ф. Боас), підтримали теорію лінгвістичної відносності, наголошуючи на здатності кожної мови містити культурне надбання свого народу, яке бере участь у формуванні світоглядної позиції і будованні своєрідної картини світу. Таким

чином, погляди на один той же самий об'єкт представниками різних культур і мов не доповнюють і не перекривають один одного у побудові єдиної, універсальної картини, а створюють *множину різних картин світу*, які через культурні розбіжності можуть не тільки не співпадати, а й суперечити одна одній. У гострому варіанті суперечки різні картини світу приводять до крос культурних конфліктів. «Це основна риса культури, – писав оригінальний австрійський письменник Р. Музіль, – що людина відчуває глибоке недовір'я до людини, що живе поза своїми межами, що не тільки германець єврея, а й футболіст піаніста вважає істотою незрозумілою та неповноцінною» [13, с. 49].

Якщо говорити про роль мови у світосприйманні і створенні власної картини світу, то як вважає Г.В. Колшанський, «кожна мова складає свій понятійний світ, який слугує немовби посередником між дійсністю і людиною» [8, с. 171]. У ній відбиваються реалії існування і життєдіяльності людини у певному соціумі, факти, явища і події, а також особистісні думки, переживання і прагнення індивіду.

Отже прагнення людей до створення єдиної загально прийнятої мови відображає прагнення мати єдину картину світу, але це вважається не можливим не через лінгвістичні, а через культурно-світоглядні відмінності. Саме тому, вважаємо ми, штучні мови типу «есперанто» не мають успіху, бо за ними не стоїть ніякої картини світу. Можливо й за «мертвими мовами» (наприклад, латина) стоїть згасла картина світу, яку не оживити також.

Існує думка, що картина світу складається принаймні з двох взаємопов'язаних частин – концептуальної і мовної картин, при цьому, концептуальна є більш глибокою за змістом, оскільки створюється різними структурами і типами мислення, а не лише мовними. В свою чергу, мовна картина світу означає складові концептуальної картини світу і пояснює її за допомогою вербальних засобів. Це означає, що мова бере вирішальну участь у формуванні мовної картини світу, як глибинного рівня загальної картини світу, а також відображає інші картини світу за допомогою спеціальної лексики.

У романі Льва Толстого «Війна та мир» можна знайти для кожного із окремих світів (дворянства, народу, мисливців, військових і т.д.) своє мовне відображення: Автор нібито передбачає серед читачів тих, розуміють мисливців, а для непосвячених він, немов з поблажливості, в дужках дає переклад спеціальних термінів. Іноді перекладу немає, він і не потрібен: «Один щасливий дядечко сліз і отпазанчіл». Яке чудове свято, – вказували сучасники Толстого, у цьому незрозумілому слові – саме завдяки його незрозумілості, виражається дядечків триумф і життєва справедливість, бо визначено його перемогу над іншими мисливцями. Загальнодоступне слово тут буде

неточним [3, с. 368].

Вкажемо, що основними чинниками формування образів у картині світу є індивідуальний і колективний досвід, умови соціального існування і життєдіяльності людини, її місце і статус в суспільстві, тобто всі ті чинники, що впливають на формування ментальності особистості.

Представляє інтерес проблема специфічної наукової мови, яка певним чином протистоїть мові народу, етносу, нації, бо має загальнолюдські, інтернаціональні елементи. Зокрема, мова міжнародних угод, як правило, є нечіткою з літературної точки зору, вона складає «поле пошуків смислу», а також виступає неоднозначною з точки зору перекладу на інші мови та автентичності письмовому тексту.

За думкою філософа права Х.Л.Харта, уся права мова є «штучною», відмінність якої від вимог здорового глузду виявляється з особливою силою під час виступів всіх сторін у суду [17]. Наприклад, свідкові у судовому засіданні навіть забороняється розповісти про те, що він бачив, а вимагають викласти за допомогою штучних формул, винайдених у тій чи іншій правовій системі. Тому, за свідченням відомого російського адвоката А.Коні прості, неписьменні люди завжди плутаються, мають складнощі з викладенням простої думки рідною мовою стосовно баченого. Їх картина світу устрою проста та безхитрисна.

Справа у тому, що юридичні формули не схожі за своєю природою і призначенням на математичні і навіть на формально-логічні фразиформули. Останні, як казав американський юрист нашого часу О.В.Холмс, «однозначні», а юридичне мислення та мова чимось схожі на інженерне мислення, припускають свободу в рамках, визначених буквою і духом [18, с. 221]. Тим не менш великим є взаємовплив ментальності та юридичної мови. Зрештою різні юридичні системи – мусульманська, англосаксонська, засновані на різних мовних конструктах, картинах світу, різних ментальності.

А. Я. Гуревич справедливо вважає, що «ментальність існує всюди, вона пронизує все людське життя, присутня на всіх рівнях свідомості і поведінки людей» [6, с.195]. Вона є не усталеним, а постійно динамічним процесом, який не усвідомлюється індивідами і бере участь у структуруванні когнітивної картини світу певного соціуму, зумовленого мовними і культурними особливостями, тобто, є способом репрезентації цієї картини світу.

Ментальна духовність є одним з головних показників нації, народу. Вона містить архетипи колективного несвідомого, які є основою формування індивідуальної свідомості особистості. Отже, будуючи картину світу, людина не усвідомлено спирається на архетипи, що визначають її поведінку як типового представника свого народу. Оскільки загальна картина світу особистості побудована на

архетипах, то і мовна картина світу містить ці відбитки «історичної пам'яті» народу.

Вживаючи слова, як знаряддя комунікації і впливу на оточуючих, людство передавало свій досвід і картину світу від покоління до поколінь. Не менше значення мають мовно-культурні контакти між народами, легендарний мудрець архонт Афін Солон вважав за потрібне розвивати міжнародні контакти та спілкування, які знижують відчуття погорди за унікальність свого культурного світу, сприяють порозумінню між народами.

Але із розвитком суспільства понятійне знаряддя народу змінюється і, тому не може однозначно визначати його світосприйняття, на концептуальному рівні впливає на картину світу тих, хто говорить цією мовою. Дійсно, метафоричність висловлювань, усталені фрази мають величезний вплив на підсвідомість особистості, що викликає відносно узгодженість і структурованість у побудові картини світу представників однієї і тієї самої мовної групи, які, зберігаючи індивідуальні риси мислення і світосприйняття, все ж таки вирізняються схожістю основних духовних, моральних і ціннісно-орієнтованих ідей.

Відомо, що кожна мова і культура відбиває предметну та ідеальну реальність, виходячи з протиріч в самій культурі, поєднуючи весь можливий досвід розвитку певної нації, тому в мові немає одного конкретного образу інтерпретованої реальності. Оскільки, етнопонаціональна картина світу визначає мовну картину світу будь-якої нації, тому важливим є пам'ятати, що мова відображає національні особливості народу-носія цієї мови, його дух і ментальність, яка не завжди зрозуміла і близька носіям інших мов і культур. Кожна нація бачить світ по-своєму, тому і інтерпретує зовнішні події та явища інакше, ніж інші нації, тому при перекладі іншомовних текстів треба серйозно ставитись не тільки до розуміння смислу повідомлення для себе, а й донести його до читача, можливо іншого культурного середовища.

Такий шлях пізнання іншої (іноземної культури) сприятиме формуванню у неї світоглядної та мовної культури безконфліктної комунікації.

Таким чином, слова окремо взятої мови пов'язані певними асоціаціями з предметами, ідеями, реаліями, культурним надбанням «своєї» нації і тому не можуть повністю співпадати за вкладеним в них значенням з подібними словами іншої мови, бо несуть в собі історичний досвід народів протягом багатьох десятиліть. Кожен етнос, нація розвивається своїм шляхом, проходить певні історичні етапи і це відбивається як в культурі, ментальності, так і в мові, надаючи словам особливих, до кінця зрозумілих лише носіям цієї мови значень і смислів. Отже, людина мислить тими конструктами, які належать до її рідної мови і на їх основі будує власну картину

світу, знов-таки віддзеркалюючи її у мовних комунікаціях.

1. Біблія або Книги Письма Старого й Нового Заповіту. 2. *Віндельбанд В.* Платон / В. Віндельбан; пер. з англ. – К., 1993. 3. Война из-за «Войны и мира»: Роман Л.Н. Толстого в русской критике и литературоведении. – Спб.: Азбука-классика, 2002. – С. 368. 4. *Громова Н.М.* Мовна картина світу як специфічне відбиття ментальності особистості / Н.М. Громова // Постметодика: Антропологізм в освітніх стратегіях і практиках сучасності: пошук пріоритетів. – Полтава, 2008. – №7(84). – С. 38-41. 5. *Головінський І.З.* Праці з психології / І.З. Головінський. – К.: Аконті, 2008. – 316 с. 6. *Гуревич А.Я.* Исторический синтез и школа «Анналов» / А.Я.Гуревич – М.: Индрик, 1993. 7. *Кликс Ф.* Пробуждающее мышление / Ф.Кликс; пер. с нем. – М.: Прогресс, 1983. – С. 279-280. 8. *Колшанский Г.* Соотношение субъективных и объективных факторов в языке / Г. Колшанский. – М.: Наука, 1975. – 232 с. 9. Коран. Пер. и коммент. И.Ю. Крачковского. – М, 1990. 10. *Леонтьев А.А.* Язык и разум человека / А. А. Леонтьев. – М.: Политиздат, 1965. 11. *Лурія А.Р.* Язык и

сознание. / А.Р. Лурія; пер. с англ. Л.Я. Белопольского, под ред. и с предисл. Г.Д. Смирнова. – М.: Мир, 1979. 12. Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира / Б.А. Серебрянников, Е.С. Кубрякова, В.И. Поставалова и др. – М.: Наука, 1988. 13. *Музиль Роберт.* Человек без свойств: Роман. Кн.1. Пер. с нем. – М.: Художественная литература, 1984. 14. *Тайлор Э. Б.* Первобытная культура / Э.Б. Тайлор; пер. с англ. – М.: Политиздат, 1989. 15. *Тынянов Ю.* Смерть Вазир-Мухтара / Юрий Тынянов – М.: Художественная литература, 1982. 16. *Фрумкина Р.М.* Психолінгвістика: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – 3-е изд., испр. – М.: Академия, 2007. 17. *Харт Х.Л.А.* Концепция права / Х.Л.А. Харт; пер. з англ. – К.: Сфера, 1997. 18. *Цюрупа М.В.* Історія правових і політичних вчень / М.В.Цюрупа. – К.: Центр духовної культури, 2007. 19. *Якубанис Г.* Эмпедокл: философ, врач, чародей. Данные для его понимания и оценки / Г. Якубанис. – К.: СИНТО, 1994. 20. *Addae Yeboah.* Sovereignty and Direct Democracy: Some Introductory Remarks // The World Symposium Concerning the Third Universal Theory (The green Book). – Libya, 2001.

Тетяна Юрченко

Культурно-національні стереотипи мовної свідомості

У статті йдеться про те, що слово як одиниця мови є лише знаком, функція якого – пробудити людську свідомість. І лише в тексті слово набуває незліченної кількості конотацій, стає своєрідним культурним кодом, що містить у собі інформацію про історію, етнографію, національну психологію, національну поведінку, тобто про все, що складає зміст культури.

In the article the point is that the word as a unit of language is only a sign, whose function is to arouse human consciousness. And only in the text, the word acquires a countless number of connotations, and it becomes a specific cultural code, which encloses some information on history, ethnography, national psychology and national behaviour, that is, on everything which constitutes the contents of culture.

На сучасному етапі розвитку лінгвоукраїністики, етнолінгвістики та психолінгвістики встановлено, що в мові відображається не сама дійсність, а уявлення про цю дійсність носія мови, який існує (перебуває) в історично конкретному соціокультурному контексті. Значення слова в будь-якій природній мові обов'язково відображає знання і уявлення людей про навколишній світ, а також дає йому оцінку. Як справедливо відзначають вітчизняні мовознавці, мова має важливу властивість: у процесі свого розвитку накопичувати, зберігати і відображати факти і явища культури народу (Н.М.Сологуб, С.С.Джансеїтова, В.М.Грязнова, Л.І.Мацько, В.М.Русанівський, С.Я.Єрмоленко).

Проблеми естетичної функції національно-культурного компонента в семантиці слова успішно розв'язують такі російські мовознавці, як О.Телія, Т.М.Зінченко, Т.М.Міщенко, Г.П.Сиротина, І.А.Кулинич. Увагу цих дослідників привертають зміни в суспільно-політичній сфері, а відтак і зміни традиційних стереотипів мислення, які породжують нові змістові параметри відповідних елементів мовної картини світу, зокрема й перетворення модально-

оцінних компонентів їх семантики.

Особливе зацікавлення викликає також проблематика тексту і відображення в ньому культури народу. Ці терени успішно освоюють такі українські мовознавці, як Б.М.Ажнюк, М.А.Мацейків та інші. Вагомий внесок у розбудову поняття «модель культури», започатковане Г.Хайгером та Е.Сепіром, зробила Л.Т.Бабаханова, висвітлюючи поняття «макро- і мікромодель культури як сукупність знань, що створюється історично і підлягає постійним змінам» [3, с. 95]. Такий підхід дозволяє виявити найбільш типові моделі культури в кожній із досліджених мов, а також функціональні одиниці, що складають основу цих моделей. До складу таких моделей культури входять як універсальні функціональні (первісні значення), так і національні функціональні одиниці (вторинні значення).

Привертає увагу позиція білоруських мовознавців, орієнтована на текст і відображення в ньому культури народу (С.М.Прохорова, О.Г.Воронцова, В.А.Маслова). «Мова відображає національну специфіку бачення, способу фіксації і членування об'єктивної реальності. З одного